

LLIBRES DEL BERGUEDÀ

LA COLÒNIA PONS DE PUIG-REIG (1875-1987), per Rosa Serra i Ramon Viladés. Pròleg d'Ignasi Terradas. Edicions de L'Albí / Àmbit de Recerques del Berguedà. "Els Llibres de l'Àmbit", 1. Berga, 1987.

Amb aquest llibre sobre la colònia Pons de Puig-reig es reprèn la col·lecció "Els Llibres de l'Àmbit", ara editada conjuntament per l'Àmbit de Recerques del Berguedà i Edicions de L'Albí. Publicat fa solament uns dies, se'n féu la presentació els 3 d'octubre dins els actes de celebració del centenari de l'església de cal Pons. Més enllà d'aquest fet emotiu, el treball de Rosa Serra i Ramon Viladés és prou interessant com perquè hi esmercem la nostra atenció.

ARXIU

ROSA SERRA
RAMON VILADÉS

LA COLÒNIA PONS DE PUIG-REIG

(1875 - 1987)

La Colònia Pons de Puig-reig.

En primer lloc, aquest llibre constitueix una aportació al tema de les colònies industrials, la història de les quals no ha estat massa estudiada, tot i la importància que han tingut en la Catalunya contemporània. Benvingut sigui, doncs, un treball que contribueix a ampliar els coneixements sobre aquest fenomen històric. En segon lloc, i això és el més important, el llibre no es limita a una miscel·lània de textos més o menys ben ordenats, però sense cap pretensió d'anàlisi històrica. El propòsit dels autors és "donar a conèixer la petita i la gran història de la Colònia Pons des de l'any 1875, en què la família Pons comprà els terrenys per a construir-hi la fàbrica i les

vivendes, fins als nostres dies." I cal dir que és un propòsit que han aconseguit, amb algunes limitacions pròpies dels estudis d'aquesta mena.

La història local, per circumscriure's a un àmbit reduït, presenta una avantatge i uns desavantatges en relació amb els estudis d'àmbit més general. La concreció que es pot assolir en algun aspecte es compensa negativament amb la manca de dades sobre altres parcel·les d'allò estudiat. Quan, a més de faltar alguna font històrica imprescindible per a completar l'estudi, no hi ha massa treballs similars que permetin extrapolar dades amb suficient garantia, és lògic que una monografia local presenti determinades limitacions. Per això entenem i disculpem "les mancances i llacunes que, sens dubte trobareu en aquest recull" de què es lamenten els autors.

Un altre aspecte molt interessant, que ja assenyalava el professor Ignasi Terradas en el pròleg, és que el llibre, a part del fet industrial, dedica un bon nombre de pàgines al món que l'envolta, a la vida quotidiana dins la colònia. Com diuen els autors, "les colònies, mancades d'arrels i d'història i formades per un conglomerat heterogeni de persones, han hagut de crear la seva pròpia forma de vida i costums a fi que els allí presents se sentissin poble." Aquí hem de tornar a aplaudir els autors per no mostrar-se indiferents per les anàlisis antropològiques, sovint oblidades per la historiografia. Si són importants els fets econòmics i polítics, no es poden menysprear els valors que informen la mentalitat i el modus de vida col·lectius. Si coneixem bé els components culturals bàsics d'una col·lectivitat, més fàcil ens serà comprendre l'evolució de la seva història.

Però si hem assenyalat aquestes limitacions és per a ressaltar la valentia dels autors a l'aportar i, quan han estat suficients, interpretar dades, defugint visions simplistes que massa sovint han acompanyat les anàlisis del fenomen de les colònies industrials. Un fenomen que s'associa freqüentment a una sèrie de tòpics (semi-feudalisme en les relacions laborals i socials, paternalisme industrial, disciplina laboral molt rigurosa, etc.) que, per sabuts, no se solen analitzar en les seves dimensions exactes. El llibre intenta desmitificar alguns d'aquests tòpics, descobrint-ne els seus motius i asseyalant-ne els seus límits. Ni es pot assimilar la colònia industrial a un mer residu feudal dins un món plenament

L'EROL/21

capitalista, com ha donat a entendre alguna interpretació economicista molt extesa, ni presentar-la com un món de benestar i pau social, com ho ha fet la historiografia tradicionalista més tronada. Cal matisar i no reduir les colònies industrials a simplificacions historiogràfiques empobridores. I aquest treball de Rosa Serra i Ramon Viladés ajuda a matisar i a comprendre més bé aquest món complex de les colònies. De ben segur que algunes de les seves anàlisis seran polèmiques: d'això es tracta si així es pot avançar en el coneixement d'aquest fet històric.

EL METGE COTS, per Simeó Selga i Ubach. Pròleg de Jacint Corbella, Serrateix, Patronat d'Amics de Serrateix, 1987.

A través de les gairebé tres-centes cinquanta pàgines d'aquest llibre, el Dr. Selga ens endinsa en la vida i l'obra de Ramon Cots i Escrigas, metge i agricultor que visqué entre 1857 i 1933.

Aquest volum està dividit en tres parts:

- I. Biografia, amb una Notícia de Les Cots de Sant Joan de Montdarn, seguida per diversos aspectes de la personalitat del Metge Cots: metge, home cívic, home de família, pagès, escriptor i home religiós.
- II. Cronologia, amb referències i efemèrides de l'Estat i l'estranger, de Catalunya, personals i familiars i locals i comarcals.
- III. Annexes.

Han col·laborat especialment amb el Dr. Selga, en Joan Tuneu i Torres, i en Tomàs Castells i Manent, amb il·lustracions de Josep Herms i Mateu.

ARXIU

BIOGRAFIA

el metge Cots

Ramon Cots i Escrigas
METGE I AGRICULTOR
(1857-1933)

VIVER-SERRATEIX
I SANT JOAN DE MONTDARN

SIMEÓ SELGA I UBACH
METGE PEDIATRE

SELECCIÓ

ASPECTES SANITARIS DEL TERME i VILA DE TERRASSA EN ELS SEGLES XVI, XVII i XVIII, per Daniel Montañà i Buchaca. Pròleg de Jacint Corbella. PPU, Barcelona, 1987.

Aquest text és una síntesi de la tesi, amb la qual es doctorà l'autor, en Medicina i Cirurgia, l'any 1986. En ell hi trobem els comentaris i deduccions realitzades després d'estudiar els llibres sacramentals de les parròquies que durant els segles XVI, XVII i XVIII formaven l'antic terme municipal de la ciutat de Terrassa.

El present estudi fa referències al personal sanitari, a les causes de mort documentades (naturals, sospitoses o violentes), les epidèmies i aspectes demo-

gràfics, a través de tres capítols corresponents a cada segle i amb un índex de sanitaris, fonts documentals, bibliografia i la transcripció dels llibres d'òbits de l'Arxiu Parroquial de Sant Quirze del Vallès i d'una nota que dóna fe de l'entrada de les tropes de Felip V a Terrassa, el 3 de setembre de 1713.

Des d'aquestes planes, no estarà per demès demanar al Dr. Montañà, fill de Berga i col.laborador en diverses iniciatives culturals de la comarca, la realització d'un treball semblant al publicat, però situat al Berguedà.

Joan Santacreu i Simon

LES PLANÀRIES DEL BERGUEDÀ

• **NOTES** sobre l'article "Les planàries del Berguedà" publicat a l'anterior número de L'EROL

1.ª A la pàgina 40 falta el peu de la figura. És el següent:

"Fig. 1. 1. *Crenobia alpina*. 2. *Polycelis felina*. 3. *Dugesia iberica*. 4. Part inferior d'una pedra submergida amb nombroses planàries. Les siluetes en negre representen les dimensions mitjanes de les diferents planàries augmentades un 25%."

2.ª A la pàgina 41, al peu del Mapa de distribució, falta indicar dos dels tres símbols emprats.

Aquests són:

- △ *Dugesia iberica*
- *Polycelis felina*

Els autors

hormigones

HORMIGONES BERGADAN, S. A.

Planta: Crta. de Sant Fruitós, p. K. 38
Telèfon (93) 825 10 87
OLVAN (Barcelona)

Oficines: Crta. Sant Fruitós, 36, 1.ª, 2.
Telèfon (93) 821 06 04
BERGA (Barcelona)

DOLÇOS DE QUALITAT

Bon Repós, 2 - Telf. 8210159

Berga